

Ett nyhetsbrev om vårt uppströmsarbete och hållbar vattenförvaltning!

I det här nyhetsbrevet gör vi nedslag i några av de verksamhetsnyttiga projekt som pågår inom Sydvattnens FoU-avdelning med lite extra fokus på samverkan, vattenvårdande åtgärder och framtida vattenförvaltning.

Vi rör oss från olika samverkansformer och kunskapsutbyte i Lagans och Kävlingeåns avrinningsområden till ny metodik för att lättare kartlägga

översvämningsrisker, och slutar med att vi spanar framåt mot ett nytt projekt om vattenbalanser och samhällsplanering på lokal, regional och nationell nivå.

Trevlig läsning!

Christian Alsterberg,
forskningsledare Sydvatten

Framtagande av ny vattenvårdsplan för Kävlingeåns avrinningsområde

Text: Christian Alsterberg & Emma Enström

Sydwater och Kävlingeåns vattenråd har gemensamt tagit initiativ till att utveckla en ny vattenvårdsplan för Kävlingeåns avrinningsområde. På grund av klimatförändringar har området upplevt stora variationer i vattentillgänglighet, vilket kräver intensifierade insatser för vattenvård. Christian Alsterberg från Sydwater och Tette Ahlström från Ekologigruppen har föreslagit ett nytt arbetssätt för vattenrådet, som inkluderar nya strategier för kommunikation, finansiering, vattenvård och organisation.

Processen för att utveckla denna nya vattenvårdsplan kommer att innefatta dialogmöten, workshops och policylabs, med målet att implementera planen under 2026. Det första dialogmötet hölls den 13 november 2024.

Parallellt med detta arbete studerar Emma Enström, doktorand vid Sweden Water Research och Centrum för miljö- och klimatvetenskap, besluts- och planeringsprocessen för Kävlingeåns vattenråd för att förstå

hur olika aktörer samarbetar i framtagandet av en lokalt framtagen vattenvårdsplan.

Detta arbete ses som en unik och nytänkande satsning i Sverige, och initiativtagarna hoppas kunna inspirera andra vattenråd och VA-organisationer att följa deras exempel.

[Mot Vattenvårdsplan 2.0](#)

Dialogmöte med vattenrådets beredningsgrupp bestående av tjänstepersoner från medlemmarna.

Fokus Bolmen har bildats! *Text: Christian Alsterberg & Juha Rankinen*

Sydvattens framgångsrika initiativ Fokus Vombsjön får nu ett systerprojekt, Fokus Bolmen. Vid Bolmen och forskningsstationen, har det länge funnits en ambition att skapa en samverkansorganisation likt Fokus Vombsjön. Under våren 2024 togs frågan upp igen

Platsen är vid Vressel, Björkaån där Fokus Vombsjön bygger om en båtställningsramp som är bättre anpassad för vattenståndsväxlingarna i Vombsjön.

på Forskningsstationens partnernöte, denna gång med ett gräsrotsperspektiv. Detta ledde snabbt till en dialog mellan Sydvatten och Bolmens fiskevårdsområdesförening där många medlemmar även utgör markägare kring Bolmen. I augusti 2024 blev Fokus Bolmen verklighet.

Syftet med Fokus Bolmen är att samla aktörer kring Bolmen för att gemensamt arbeta för en frisk sjö med god vattenkvalitet, likt Fokus Vombsjön. Som ett första steg besökte 45 representanter från Bolmens fiskevårdsområdesförening Fokus Vombsjön för att diskutera organisationsfrågor, ekonomi, åtgärder och kommunikation. För att snabbt komma igång med samarbetet har Fokus Bolmens projektgrupp identifierat några mindre projekt, såsom koordinering av miljöövervakning och sammanställning av provfiskedata kopplat till vattenkvaliteten. Förhoppningen är att Fokus Bolmen ska växa över tid och att fler organisationer och kommuner runt Bolmen ska kunna ansluta.

Vatten- och fiskevårdande åtgärder vid Vombsjön *Text: Christian Alsterberg*

Projektet Fokus Vombsjön har gått från att vara ett utredande projekt till att nu också bli en operativ samverkansorganisation. Efter att ha fokuserat på utredningar och provtagningar, ska nu den nyvunna kunskapen omsättas i praktisk nytta. En [fisk- och fiskeriförvaltningsplan](#) har tagits fram, där behovet av åtgärder för att stärka rovfiskbeståndet i sjön lyfts fram som avgörande för att upprätthålla och ytterligare förbättra vattenkvaliteten. Genom samarbete med Länsstyrelsen Skåne och Kävlingeåns vattenråd har flera vatten- och fiskevårdande åtgärder genomförts runt Vombsjön det senaste året.

Vid Torpsbäckens mynning har 12 hektar gäddvåtmarker skapats, tillgängliggjorda genom en fiskväg förbi ett vandringshinder.

Gäddvåtmark vid Torpsbäckens mynning i Vombsjön.

En fiskräknare, en undervattenskamera med AI, planeras att installeras vid fiskvägen för att identifiera fiskar som använder den. Vid Vombsjöns nordvästra vik har 1,5 hektar våtmarker anlagts för att rena och bromsa upp vatten från Hjälmarödsbäcken och fungera som gäddvåtmarker under våren. Dessa våtmarker är förbundna med ett tvåstegsdike för att möjliggöra fiskvandring även vid låga vattenflöden, och markerna runt våtmarkerna kommer att betas under sommartid för att minska skötseln.

Fiskväg som nu förbinder Lilla Torpsbäcken med Torpsbäcken och tillgängliggör gäddvåtmarker.

En viktig del av åtgärderna har varit baslinjestudier och planering för uppföljning, för att lära sig vad som fungerar bra och mindre bra, och säkerställa att framtida åtgärder runt Vombsjön och på andra platser genomförs på bästa möjliga sätt.

Nyanlagd våtmark vid Vombsjöns nordvästra vik.

Kunskapsutbyte om naturligt organiskt material i råvatten

Text: Clemens Klante

Den 20-21 augusti hölls en workshop om naturligt organiskt material (NOM) på Forskningsstation Bolmen. Workshopen arrangerades inom ramen för Sydvattens projekt ”En kartläggning om naturligt organiskt material i vatten” och finansierades av Svenskt Vatten. Deltagarna representerade Norrvatten, Stockholm Vatten och Avfall, Laholmsbuktens vatten och avlopp, Skogsstyrelsen, Livsmedelsverket, Vattenmyndigheten, Sveriges Lantbruksuniversitet samt Ljungby och Osby kommuner.

Workshopen fokuserade på de senaste forskningsrönen om NOM, med särskilt fokus på brunifiering, dess historiska utveckling, framtida trender och påverkan på dricksvattenproduktionen samt behovet av att fastställa ett tröskelvärde för totalt organiskt kol (TOC) i råvatten.

Resultatet av workshopen visade på behovet av kunskaps- höjande insatser om brunifiering samt förbättrad övervakningsteknik. En annan viktig slutsats var behovet av mer praktisk erfarenhet och kunskap om åtgärder som kan motverka eller mildra brunifieringen i Svenska sjöar och vattendrag.

Nytt projekt om vattenbalanser från satsningen Impact Innovation – Water Wise Societies

Text: Christian Alsterberg & August Bjerken

Sydvatten har som projektpart tillsammans med Göteborgsregionen (koordinator), Region Skåne, RISE, SMHI, SGU, Kristianstads kommun och länsstyrelsen Västra Götaland fått medel för projektet ”Vatten i balans – utmaningar med strategisk vattenplanering”.

Projektet syftar till att förbättra kunskapen om vattenbalanser som inkluderar både yt- och grundvatten. Tanken är att vattenbalanserna sedan ska kunna användas som underlag för strategiska beslut om vattenanvändning och vattenförvaltning. Projektet, som är en förstudie, har som mål att beskriva en stegvis metodik för denna process där nyckelaktörer på nationell, regional och lokal nivå är involverade. Projektet löper från december 2024 till juni 2025.

Ny metod för kartläggning av markfuktighet och översvämningsrisker

Text: August Bjerken

August Bjerken, industridoktorand vid Sydvatten och Lunds Tekniska Högskola, har tillsammans med forskare från Brasilien och Australien utvecklat en ny metod för att snabbt identifiera områden med vattenansamlingar eller översvämningsrisker. Metoden kombinerar hypsometrisk kurvor och HAND-modellen (Height Above the Nearest Drainage) för att analysera höjdskillnader och vattenansamlingar. Genom att använda höjddata och normalisera det mot dräneringspunkten kan man bättre förstå var översvämningsrisker kan inträffa.

Metoden testades på Lagans avrinningsområde vid sjön Bolmen och jämfördes med en nationell markfuktighetskarta från SLU, vilket visade en stark korrelation. Denna metod, som endast bygger på topografisk information, är särskilt användbar i områden med begränsad tillgång till markfuktighetsdata, grundvattennivåer och personella resurser.

[Assessing Surface Saturation and Transpiration Potential by Hypsometric Curves and the HAND Model](#)

Boka in Vattenkonferensen på Forskningsstation Bolmen 22–23 maj 2025 i din kalender!

Region Halland och Sydvatten arrangerar Vattenkonferensen för andra gången. Mer information kommer inom kort.

www.forskningsstationbolmen.se

Sydvatten har forskningschef och forskningsledare som arbetar med hållbar vattenförvaltning och verksamhetsnära projekt. Bolaget är huvudman för Forskningsstation Bolmen. Sydvatten bedriver FoU i forskningsbolaget Sweden Water Research (SWR), som ägs gemensamt av Sydvatten, VA SYD och NSVA.